

Agnieszka Jacewicz
Danuta Małkowska

KADRY I PŁACE 2021

obowiązki pracodawców rozliczanie świadczeń pracowniczych dokumentacja kadrowa, podatkowa i ZUS

Wydanie XX uaktualnione

Stan prawny: 1 stycznia 2021 r.

ODDK Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa
Gdańsk 2021

Spis treści

Wykaz skrótów	11
Wstęp	13

Rozdział I

Nawiązanie stosunku pracy

1. Charakterystyka i zasady nawiązania stosunku pracy	16
1.1. Istota stosunku pracy	16
1.2. Wykonywanie pracy poza siedzibą pracodawcy – telepraca i praca zdalna	22
1.3. Zanim dojdzie do podpisania umowy o pracę	27
1.4. Zawarcie umowy o pracę	29
2. Obowiązki pracodawcy wobec nowo zatrudnionych	32
2.1. Badania profilaktyczne	32
2.2. Zapoznanie z aktami prawa wewnętrznego oraz przepisami RODO	34
2.3. Dokumentacja pracownicza	39
2.4. Bezpieczeństwo i higiena pracy	48
2.5. Ustalenie stażu pracy nowo zatrudnionego pracownika	49
2.6. Obowiązki w zakresie ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia zdrowotnego oraz podatku dochodowego	50
2.7. Obowiązki informacyjne zakładu pracy wobec komornika	54
3. Sankcje za naruszenie prawa pracy	55
3.1. Odpowiedzialność pracodawcy	55
3.2. Odpowiedzialność osoby prowadzącej sprawy kadrowe	57
3.3. Upoważnienie pracownika do przetwarzania danych osobowych	59
4. Ochrona danych osobowych – stosowanie RODO w sprawach pracowniczych	59
5. Przykład – przyjęcie pracownika do pracy	66
6. Inne formy angażowania pracowników	77
6.1. Zatrudnianie młodocianych	77
6.2. Praktyka absolwencka	83

Rozdział II

Wynagrodzenie ze stosunku pracy

1. Wynagrodzenie za pracę i zasady jego ustalania	90
1.1. Istota wynagrodzenia i jego elementy składowe	90
1.2. Termin i sposób wypłaty wynagrodzenia	92
1.3. Ochrona wynagrodzenia za pracę	93

1.4. Wynagrodzenie minimalne	93
2. Czas pracy i jego ewidencja	96
2.1. Normy i wymiar czasu pracy	96
2.2. Systemy czasu pracy	104
2.3. Ewidencja czasu pracy	108
2.4. Praca w dni świąteczne i w porze nocnej	113
2.5. Czas pracy kadry kierowniczej	118
2.6. Odpoczynek i przerwy w pracy	119
3. Praca w godzinach nadliczbowych	124
3.1. Istota pracy w godzinach nadliczbowych	124
3.2. Ustalenie przekroczenia norm czasu pracy	125
3.3. Rekompensata za pracę w godzinach nadliczbowych	129

Rozdział III

Rozliczanie i dokumentowanie wynagrodzeń

1. Procedura naliczania wynagrodzenia	138
1.1. Ustalenie przychodu pracownika	138
1.2. Składki na ubezpieczenia społeczne finansowane przez pracownika	139
1.3. Składka na ubezpieczenie zdrowotne	145
1.4. Zaliczka na podatek dochodowy od osób fizycznych – rozliczenie z urzędem skarbowym	147
1.5. Wpłaty na pracownicze plany kapitałowe (PPK)	174
1.6. Pozostałe potrącenia obowiązkowe z wynagrodzeń	184
1.7. Wynagrodzenie w walucie obcej	194
2. Składki finansowane przez pracodawcę	196
2.1. Składki na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i wypadkowe)	197
2.2. Składki na fundusze pozaubezpieczeniowe (FP, FS, FGŚP, FEP)	204
3. Dokumentacja związana z wynagrodzeniem pracownika	216
3.1. Dokumentacja i opłacanie składek ZUS	216
3.2. Dokumentacja wynagrodzeń	221
3.3. Przechowywanie dokumentacji wynagrodzeń	224
4. Przykład miesięcznego rozliczenia wynagrodzeń	227
5. Wynagrodzenie pracownika delegowanego za granicę	238
5.1. Zasady delegowania pracowników za granicę	238
5.2. Zasady opodatkowania wynagrodzenia za pracę w przypadku oddelegowania za granicę	240
5.3. Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym od przychodów z pracy uzyskanych za granicą	245

Rozdział IV

Wynagrodzenie za czas niewykonywania pracy

1. Urlop wypoczynkowy	252
1.1. Nabycie prawa, wymiar i zasady udzielania urlopu	253
1.2. Wynagrodzenie za czas urlopu	262
1.3. Ekwiwalent za niewykorzystany urlop	269

2. Inne dni wolne od pracy	274
2.1. Urlopy okolicznościowe	274
2.2. Urlopy bezpłatny	280
2.3. Urlopy wychowawczy	281
3. Wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy	288
3.1. Ustalanie prawa do wynagrodzenia lub zasiłku chorobowego	288
3.2. Zasady obliczania wynagrodzenia (i zasiłku) za czas niezdolności do pracy	293
3.3. Zasady obliczania wynagrodzenia za przepracowaną część miesiąca	307
3.4. Ujęcie składkowe i podatkowe świadczeń za czas choroby	310
4. Przykłady obliczania wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy	313

Rozdział V

Świadczenia społeczne i socjalne przysługujące pracownikom

1. Świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa	328
1.1. Świadczenia związane z chorobą ubezpieczonego	331
1.1.1. Zasiłek chorobowy	331
1.1.2. Świadczenie rehabilitacyjne	342
1.1.3. Zasiłek wyrównawczy	346
1.2. Świadczenia z ubezpieczenia chorobowego związane z opieką nad dzieckiem lub innym członkiem rodziny	347
1.2.1. Urlopy związane z rodzicielstwem i prawo do zasiłku macierzyńskiego	347
1.2.2. Zasiłek opiekuńczy	368
1.2.3. Ubezpieczenia społeczne w okresie opieki nad dzieckiem lub innym członkiem rodziny	373
1.3. Przykłady obliczania zasiłków z ubezpieczenia społecznego	374
2. Świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego	390
3. Pozostałe świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	392
3.1. Świadczenie przedemerytalne	392
3.2. Zasiłek pogrzebowy	394
3.3. Renta rodzinna	396
4. Świadczenia socjalne zagwarantowane w Kodeksie pracy	396
4.1. Odszkodowania i rekompensaty z tytułu utraty pracy	396
4.2. Odprawy rentowe i emerytalne	398
4.3. Odprawa pośmiertna	400
4.4. Ujęcie składkowe i podatkowe odpraw, odszkodowań, rekompensat	401

Rozdział VI

Roczne rozliczenie z urzędem skarbowym w zakresie podatku dochodowego

1. Deklaracja roczna o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy (PIT-4R)	404
2. Informacja roczna o dochodach oraz o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy (PIT-11)	404
3. Informacja o wypłaconym stypendium, o przychodach z innych źródeł oraz o niektórych dochodach z kapitałów pieniężnych (PIT-8C)	408
4. Roczne rozliczenie podatku dochodowego	409
5. Przykłady rocznego rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych	412

Rozdział VII

Ochrona stosunku pracy. Rozwiązanie i wygaśnięcie umowy o pracę

1. Ustanie stosunku pracy	424
1.1. Ochrona stosunku pracy przed zwolnieniem	424
1.2. Wypowiedzenie stosunku pracy	429
1.3. Wygaśnięcie umowy o pracę	435
2. Obowiązki pracodawcy związane z rozwiązaniem umowy o pracę	441
2.1. Obowiązki wynikające z przepisów prawa pracy	441
2.2. Obowiązki związane z rozliczeniami publicznoprawnymi	447
2.3. Pomoc pracodawcy w sprawach emerytalno-rentowych	449
2.4. Przykład – zwolnienie pracownika z pracy	450
3. Upadłość lub likwidacja zakładu pracy	462
3.1. Obowiązki pracodawcy w przypadku likwidacji zakładu	462
3.2. Uprawnienia pracowników zlikwidowanego pracodawcy	467
3.3. Przywrócenie do pracy	470

Rozdział VIII

Pozapłacowe świadczenia pracownicze

1. Podróże służbowe pracowników	474
1.1. Krajowe podróże służbowe	477
1.2. Zagraniczne podróże służbowe	487
1.3. Ujęcie składkowe i podatkowe podróży służbowych	492
2. Ryczałty i ekwiwalenty za używanie prywatnego samochodu do celów służbowych	495
2.1. Ryczałt za samochód	496
2.2. Ekwiwalent za rzeczywiście przejechane kilometry	497
2.3. Ujęcie składkowe i podatkowe ryczałtów i ekwiwalentów samochodowych	498
3. Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (ZFŚS)	501
3.1. Istota i cel tworzenia funduszu	501
3.2. Podmioty tworzące fundusz	505
3.3. Źródła i zasady tworzenia funduszu	506
3.4. Ujęcie składkowe i podatkowe w zakresie ZFŚS	511
3.5. Świadczenie urlopowe	513
4. Świadczenia związane z bezpieczeństwem i higieną pracy	514
5. Pozostałe świadczenia pracownicze	517
5.1. Posiłki i napoje profilaktyczne	517
5.2. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych	518
5.3. Ubiór służbowy	525
5.4. Artykuły spożywcze na potrzeby pracowników	526
5.5. Inne świadczenia rzeczowe, nieodpłatne lub częściowo nieodpłatne udzielane pracownikom	526
5.6. Ujęcie składkowe i podatkowe pozostałych świadczeń pracowniczych	530

Rozdział IX

Rozliczenie i dokumentacja wynagrodzeń osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych

1. Charakterystyka umów cywilnoprawnych	536
2. Zasady podlegania umów cywilnoprawnych ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz wypłatom na PPK	560

2.1. Umowa-zlecenie	560
2.2. Umowa o dzieło	567
2.3. Zasady podlegania i rozliczania składek osób mających ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy-zlecenia . . .	569
3. Rozliczenia z urzędem skarbowym i ZUS z tytułu umów cywilnoprawnych	573
3.1. Podatek dochodowy i składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od umów-zleceń	573
3.2. Podatek dochodowy i składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od umów o dzieło	580
4. Rozliczenie płatnika z tytułu umów cywilnoprawnych zawartych z własnym pracownikiem	584
5. Świadczenia z ubezpieczenia społecznego dla zleceniobiorców	587
5.1. Warunki uzyskania świadczeń	587
5.2. Zasady ustalania podstaw wymiaru zasiłków chorobowych	590
6. Koszty podróży służbowej zleceniobiorcy	593
7. Przykłady rozliczania i dokumentowania wynagrodzeń osób zatrudnionych na podstawie umowy-zlecenia i umowy o dzieło	593
Wykaz aktów prawnych	609